

oplysninger, der kan animere en læser til at foretage sammenlignende studier i de kristendemokratiske partiers adfærd rundt om i verden.

Ole Borre

Harald Enderud (red.), *Hvad er organisationssociologisk metode? Den 3die bølge i metodelæren*, 1+2, København: Forlaget Samfundslitteratur, 1984, 325+292 s., 98,00 + 98,00 kr.

Den samfundsvidenskabelige forskning har for at opretholde og forbedre sin videnskabelige legitimitet og samfundsmæssige relevans ofte befundet sig i et dilemma: Dels krav om udvikling af metoder, der præcist og adækvat kan analysere og forklare egenskaber ved samt relationer mellem komplekse samfundsmæssige fænomener, herunder politiske processer og institutioner, dels krav om metoder, som er anvendelige i praksis for samfundsforskerne.

Med Harald Enderuds artikelsamling om "Den 3die bølge i organisationssociologien" intenderes der ikke noget endeligt svar på ovennævnte dilemma. Bogen giver en skitse til en syntese af "traditionelle kvantitative metoder, positivistisk håndværkslitteratur og kvalitative metoder i et mere induktivt arbejdsforløb" for herigennem at distancere sig fra tidligere tiders mere ensporede metodesyn.

Bogen, der er i to bind, er sammensat af artikler forfattet af forskere på Institut for Organisation og Arbejdssociologi ved Handelshøjskolen i København. Den tematiserer nærværende og præcist, og ofte meget indgående, en række generelle metode- og fremstillingsproblemer knyttet til speciale-/hovedopgaveskrivning. Om end bogen derfor primært henvender sig til ældre studerende, tror jeg, mange etablerede forskere vil have udbytte af at stifte nærmere bekendtskab med metodelærens 3die eklektiske bølge. Bølgen består i grove træk af følgende fire principper:

- videreudvikling, legitimering og i nogen grad "kodificering" af de kvalitative metoder;
- kombination af træk fra såvel kvalitative som kvantitative metoder;
- lån fra forskellige videnskabsteoretiske retninger;
- større fleksibilitet i metodevalget.

Den 3die bølge tilstræber ifølge forfatterne at tilgødes vidensproducentens behov for situationsbestemt, operationel helhed i metodevalget med henblik på forøgelse af fleksibilitet og kreativitet i arbejdsprocessen under inddragelse af data med varierende struktureringsgrad. Dette indebærer imidlertid ikke, at alle teorier og data bliver gangbare; blot bør man langt hen i forskningsprocessen arbejde åbent med mange og forskelligartede teorier, metoder og data, uagtet deres kvalitet ikke umiddelbart synes at kunne honorere de sædvanlige videnskabelige krav om falsificerbarhed. Den 3die bølges fortalere redegør overbevisende for, at for eksempel den samfundsmæssige virkeligheds kompleksitet og de samfundsvidenskabelige teories lave udviklingsgrad i hovedreglen gør det vanskeligt, for ikke at

oplysninger, der kan animere en læser til at foretage sammenlignende studier i de kristendemokratiske partiers adfærd rundt om i verden.

Ole Borre

Harald Enderud (red.), *Hvad er organisationssociologisk metode? Den 3die bølge i metodelæren*, 1+2, København: Forlaget Samfundslitteratur, 1984, 325+292 s., 98,00 + 98,00 kr.

Den samfundsvidenskabelige forskning har for at opretholde og forbedre sin videnskabelige legitimitet og samfundsmæssige relevans ofte befundet sig i et dilemma: Dels krav om udvikling af metoder, der præcist og adækvat kan analysere og forklare egenskaber ved samt relationer mellem komplekse samfundsmæssige fænomener, herunder politiske processer og institutioner, dels krav om metoder, som er anvendelige i praksis for samfundsforskerne.

Med Harald Enderuds artikelsamling om "Den 3die bølge i organisationssociologien" intenderes der ikke noget endeligt svar på ovennævnte dilemma. Bogen giver en skitse til en syntese af "traditionelle kvantitative metoder, positivistisk håndværkslitteratur og kvalitative metoder i et mere induktivt arbejdsforløb" for herigennem at distancere sig fra tidligere tiders mere ensporede metodesyn.

Bogen, der er i to bind, er sammensat af artikler forfattet af forskere på Institut for Organisation og Arbejdssociologi ved Handelshøjskolen i København. Den tematiserer nærværende og præcist, og ofte meget indgående, en række generelle metode- og fremstillingsproblemer knyttet til speciale-/hovedopgaveskrivning. Om end bogen derfor primært henvender sig til ældre studerende, tror jeg, mange etablerede forskere vil have udbytte af at stifte nærmere bekendtskab med metodelærens 3die eklektiske bølge. Bølgen består i grove træk af følgende fire principper:

- videreudvikling, legitimering og i nogen grad "kodificering" af de kvalitative metoder;
- kombination af træk fra såvel kvalitative som kvantitative metoder;
- lån fra forskellige videnskabsteoretiske retninger;
- større fleksibilitet i metodevalget.

Den 3die bølge tilstræber ifølge forfatterne at tilgode videproducentens behov for situationsbestemt, operationel helhed i metodevalget med henblik på forøgelse af fleksibilitet og kreativitet i arbejdsprocessen under inddragelse af data med varierende struktureringsgrad. Dette indebærer imidlertid ikke, at alle teorier og data bliver gangbare; blot bør man langt hen i forskningsprocessen arbejde åbent med mange og forskelligartede teorier, metoder og data, uagtet deres kvalitet ikke umiddelbart synes at kunne honorere de sædvanlige videnskabelige krav om falsificerbarhed. Den 3die bølges fortalere redegør overbevisende for, at for eksempel den samfundsmæssige virkeligheds kompleksitet og de samfundsvidenskabelige teories lave udviklingsgrad i hovedreglen gør det vanskeligt, for ikke at

sige umuligt, og ofte uhensigtsmæssigt at benytte kvantitative metoder alene, såfremt vidensproduktionen skal fremlægge ny erkendelse med samfundsmæssig relevans. De klassiske kvalitetskriterier i forskningen (validitet og reliabilitet) modificeres og suppleres med, om forskningen er relevant, etisk og spændende i relation til den samfundsmæssige kontekst, hvori den foregår. Sidstnævnte kriterier forekommer anmelderen så miljø- og tidsspecifikke, at de ikke kan være afgørende for et forskningsarbejdes videnskabelige kvalitet.

Bogen giver en pædagogisk fortrinlig og faglig forsvarlig fremstilling af hovedtrækkene i vidensproduktionens arbejdsgang, herunder udvikling samt anvendelse af problemformulering og eksisterende teorier. Endvidere gives mange gode råd om fremstillingsprocessen, der, hvad enten den foregår individuelt eller kollektivt, volder mange specialestuderende vanskeligheder. Derimod er første binds afsluttende videnskabsteoretiske redegørelse nok god, men alt for kortfattet og unuanceret.

Andet bind, der knytter an til de mere specielle og "avancerede" metodeaspekter, indledes med en velskrevet artikel om de kvalitetsforbedrende egenskaber, introduktion af kvalitative metoder har for de kvantitative metoder, ikke mindst i testfasen. De sædvanlige forskningskvalitetskriterier: validitet, reliabilitet, præcision, repræsentativitet og signifikans kritiseres med rette for at forudsætte "stor grad af a priori afklarethed med hensyn til, hvad man vil måle eller undersøge", hvad der sjældent er tilstede i den induktivt prægede teoriudviklingsfase. Bortset fra et par interessante artikler om problemer og muligheder i teoriudviklingsfasen, herunder samspillet mellem "folkelig organisationsteori" og "videnskabelig organisationsteori", omhandler andet bind de forskellige kvalitative dataindsamlingsmetoder og de videnskabsteoretiske problemer, der er knyttet til deres anvendelse.

Sammenfattende er dette metodekompendium så originalt og spændende, at det kan anbefales som supplement i den almindelige metodeundervisning samt som redskab i forbindelse med forskningsprocesser.

Thorkild Laursen

Karl-Erik Frandsen (red.), *Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660*, Bind I-II, Vojens: Dansk historisk Fællesforening, (1984) 1985, 235 + 304 s., 478,65 kr.

For første gang foreligger nu et stort, smuk tegnet og trykt atlas over alle de væsentligste administrative inddelinger af Danmark, dvs. kongeriget, dækkende perioden fra omkring 1660 til 1983.

Det er på mange punkter en flot indsats, som her er bragt til afslutning, og der er i det store og hele god grund til at gratulere redaktøren, Karl-Erik Frandsen fra Historisk Institut ved Københavns Universitet, og hans medarbejdere med resultatet.

Alle, der på et eller andet tidspunkt har søgt at danne sig et billede af admini-